

สรุปองค์ความรู้จากผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม
โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น

กลุ่มอาชีพกระท่อมลุ่ม ตำบลกระท่อมลุ่ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ระหว่างวันที่ 21- 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

โดย

นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์

สาขาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (หมวดเงินอุดหนุน)

คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

คำนำ

สรุปองค์ความรู้ผลงานการให้บริการวิชาการ , ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามีด้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นภายใต้การดำเนินงานของสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีงบประมาณ 2559 (หมวดเงินอุดหนุน) คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินโครงการพร้อมเอกสารประกอบการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงการสรุปผล ประเมินผลงานการให้บริการวิชาการ, ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม การถ่ายทอดเทคโนโลยีและข้อเสนอแนะอื่นๆที่มีต่อการจัดโครงการ ซึ่งผู้ดำเนินโครงการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการดำเนินงานเล่มนี้จักเป็นองค์ความรู้ แก่ผู้ที่สนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการต่อไปในอนาคต

ภัทรานิษฐ์ สิทินพพันธ์

โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น

กลุ่มอาชีพกระท่อมลุ่ม ตำบลกระท่อมลุ่ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

ระหว่างวันที่ 21- 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

หลักการและเหตุผล

งานบริการวิชาการแก่สังคมเป็นพันธกิจที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก นอกจากจะเป็นการให้ความรู้และทำประโยชน์ต่อชุมชนแล้วยังเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตในด้าน การให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติโดยใช้ความรู้จากการเรียนมาเชื่อมโยงและบูรณาการลงสู่ภาคปฏิบัติ บนฐานชุมชนเป็นการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ด้วยเหตุนี้ทางสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้เล็งเห็นความสำคัญต่อประโยชน์ของชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ คณาจารย์พัฒนาคุณภาพตนเองให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม ที่มุ่งเน้นการบริการวิชาการที่มี คุณภาพและประสิทธิภาพแก่ชุมชนและสังคม อีกทั้งโครงการบริการวิชาการเป็นฐานในการบูรณาการ การบริการวิชาการ กับการเรียนการสอน และการทำวิจัย ในปัจจุบันแนวทางการศึกษาได้เน้นถึง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเพิ่มพูนความรู้เป็นการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถทางด้านทักษะ ความจำเป็นในการนำความรู้เพื่อเป็นแนวทางสู่แนวทางการศึกษาด้านอาชีพ กลุ่มอาชีพกระท่อมลุ่ม ตำบลกระท่อมลุ่ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยมีคุณลัดดา พิศาลยาน ประธานกลุ่มอาชีพ กระท่อมลุ่ม ได้รวบรวมชาวบ้านในการสร้างงานเพื่อช่วยเหลือชุมชนสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของ ครอบครัว กลุ่มอาชีพกระท่อมลุ่ม ได้จัดจำหน่ายยาทิ งานประดิษฐ์ดอกไม้จากดินขาว งานฝีมือ อาหาร ฯลฯ โดยผลงานสร้างรายได้ในระดับหนึ่ง

เหตุผล

จากผลงานการให้บริการวิชาการ , ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคมโครงการ ออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติ อบรมที่เทศบาลเมืองกระท่อมลุ่ม อ. สามพราณ จ.นครปฐม ได้ดำเนินงานอบรมสิ้นสุดลง

ผู้ดำเนินโครงการได้ดำเนินติดตามประเมินผลโครงการฯ ผลจากการประเมินพบว่า กลุ่ม อาชีพกระทู้ล้ม ตำบลกระทู้ล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีความต้องการให้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จัดดำเนินงานอบรมเพิ่มเติม อาทิ การพัฒนาตลาดผ้า มัดย้อม พัฒนาผลิตภัณฑ์ การวางลายและการย้อมสี ธรรมชาติ (เพิ่มเติม) เป็นต้น จากความ ต้องการเสนอแนะดังกล่าวที่ทางกลุ่มมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สี ธรรมชาติในท้องถิ่น เนื่องจากในสังคมปัจจุบันหันมาสนใจสีธรรมชาติมากขึ้น และต้องการเรียนรู้การ ย้อมสีธรรมชาติให้เกิดความชำนาญ เพื่อการสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนกับให้สมาชิกกลุ่มอาชีพ กระทู้ล้ม ซึ่งชุมชนสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาด้านและเป็นแนวทาง ประกอบอาชีพเสริม อีกทั้งยังนำไปส่งเสริมรายวิชาไปสู่การเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย มัธยมศึกษาแก่ครูกลุ่มสามัญศึกษา และกลุ่มชาวบ้านที่สนใจ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาแลกเปลี่ยน

ความคิดและเป็นการประสานงานประชาสัมพันธ์ แนะนำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพให้เป็นที่รู้จัก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น
2. เพื่อจัดการอบรมองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชุมชน สำหรับ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นการสร้างศักยภาพสำหรับประกอบธุรกิจ
3. เพื่อบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน และงานวิจัย รวมทั้งนำผลการดำเนินการไปปรับปรุงในกิจกรรมการเรียนการสอนและงานวิจัยต่อไป
4. เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการบริการวิชาการแก่สังคม โดยให้คณาจารย์ นักศึกษา บุคลากร และหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
5. เพื่อพัฒนาความรู้จากการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 40 คน

พื้นที่ดำเนินการ

กลุ่มอาชีพกระทุ้มลัม ตำบลกระทุ้มลัม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่ 21- 23 พฤศจิกายน พศ. 2558

งบประมาณ 90,500.....บาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

การดำเนินโครงการ :

โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการมัดย้อมลวดลายด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นการนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและการแลกเปลี่ยนความรู้จากชุมชนไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม อาทิ การพัฒนาลวดลายผ้ามัดย้อม พัฒนาผลิตภัณฑ์ การวางลายและการย้อมสี ธรรมชาติ

(เพิ่มเติม) เป็นต้นชุมชนสามารถนำไปปฏิบัติงาน ได้จริง เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอาศัยองค์ความรู้ตลอดจนพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมและให้ชุมชนเห็นความสำคัญของสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารเคมีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอีกทั้งส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

กิจกรรมและวิธีดำเนินงาน ประกอบด้วย

- ขอสนับสนุนงบประมาณ

การเตรียมการและประสานงาน

- ประสานทีมวิทยากร สถานที่จัดอบรม และความพร้อมของชุมชน
- กำหนดวันฝึกอบรม
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบ

การดำเนินงานหรือให้บริการ

ดำเนินงานฝึกอบรม ดังนี้

รายละเอียดหลักสูตรโครงการ

1. ศึกษาการเรียนรู้พืชที่ให้สีในท้องถิ่น

- ประเภทของวัสดุ ได้แก่ ผล ใบ เปลือก เมล็ด
- ชนิดที่ใช้ในการย้อมสี (เน้นท้องถิ่น) ได้แก่ แก่นเข ใบหูกวาง ขมิ้นสด หมากป่น

เปลือกมะพูด ฯลฯ

- กระบวนการย้อมสีธรรมชาติ
- การใช้สารช่วยติดสี (มอร์แดนต์) ให้ติดสีในการย้อมสีธรรมชาติ

2. หลักการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อม

- การออกแบบลวดลาย
- การวางลายผ้าในผลิตภัณฑ์
- การออกแบบและการพับ / มัดผ้าแบบต่าง ๆ

3. หลักการมัดลายผ้ามัดย้อม

- ขั้นตอนการทำผ้ามัดย้อม
- การมัดผ้าในลักษณะต่าง ๆ

4 . การทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ

- การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการย้อมสี
- การออกแบบลายผ้า
- เทคนิคการมัดย้อมโดยใช้วัสดุประกอบเช่น ไม้ หิน ลูกแก้ว เป็นต้น
- ปฏิบัติการมอร์แดนต์ติดสีจากโคลน น้ำด่าง น้ำปูนใส และสนิมเหล็ก

5. การวิเคราะห์และทดสอบความคงทนผลิตภัณฑ์การย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น

- การทดสอบความคงทนต่อการซักเบื้องต้น

ระยะเวลาในการฝึกอบรม

ตารางโครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลผลิตและผลิตผ้ามัดย้อมจากใช้สีธรรมชาติเพื่อความ
เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 วัน คิดเป็น 18 ชั่วโมง

โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น

กลุ่มอาชีพกระทุ้มลัม ตำบลกระทุ้มลัม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ระหว่างวันที่ 21- 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

วัน/เวลา	9.00 - 12.00 น.	13.00 – 16.00 น.
วันที่หนึ่ง	-การออกแบบ วางลายและการเตรียมสีย้อม ธรรมชาติในท้องถิ่น - การออกแบบและการพับ/มัดผ้าแบบต่างๆ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.2) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.1)	- การออกแบบผลผลิตและผลิตผ้าเช็ดหน้าผ้ามัดย้อม ด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่น นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)
วันที่สอง	- การออกแบบผลผลิตและผลิตถุงผ้ามัดย้อมด้วยสี ธรรมชาติในท้องถิ่น นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.0 ป.3)	- การออกแบบผลผลิตและผลิตผ้าพันคอมัดย้อมด้วย สีธรรมชาติในท้องถิ่น นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์(ท.0 ป.3)
วันที่สาม	-การออกแบบผลผลิตและผลิตเสื้อมัดย้อมด้วยสี ธรรมชาติในท้องถิ่น นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์(ท.0 ป.3)	-การทดสอบความคงทนต่อการซักเบื้องต้น -แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)

หมายเหตุ : รายละเอียดของโครงการควรครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และครบทุกหัวข้อที่
กำหนด มิฉะนั้น โครงการของท่านจะถูกลดความสำคัญในการพิจารณาประมาณ

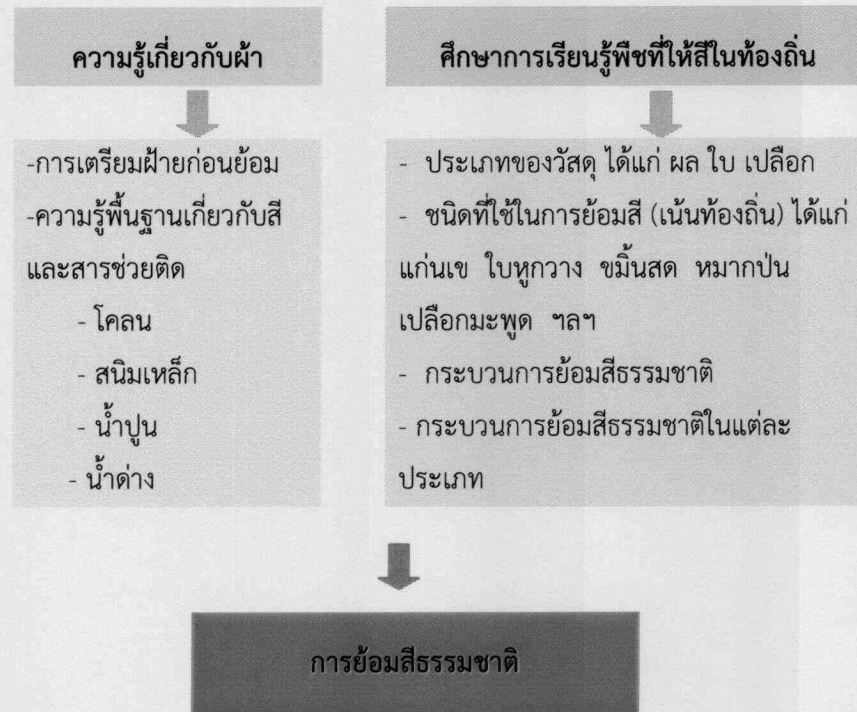
รายชื่อวิทยากร

1. นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

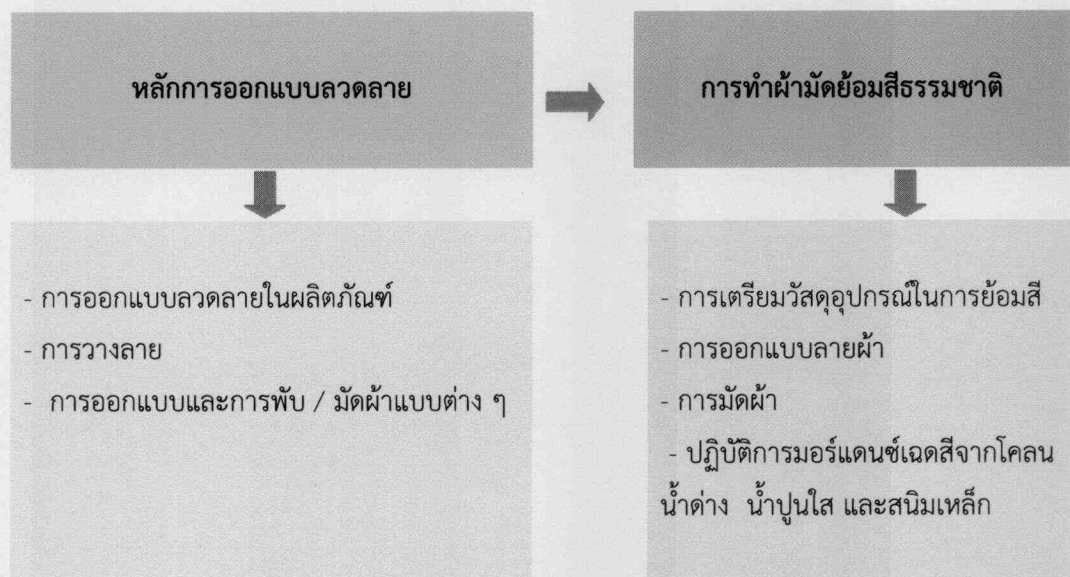
องค์ความรู้/เทคโนโลยีที่ได้รับ

ในโครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น
โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีในปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนาระบวนการย้อมสีเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติ

2. การการออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม

3. การวิเคราะห์และทดสอบความคงทนผลิตภัณฑ์การย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น

การวิเคราะห์และทดสอบความคงทนผลิตภัณฑ์การย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น

การทดสอบความคงทน

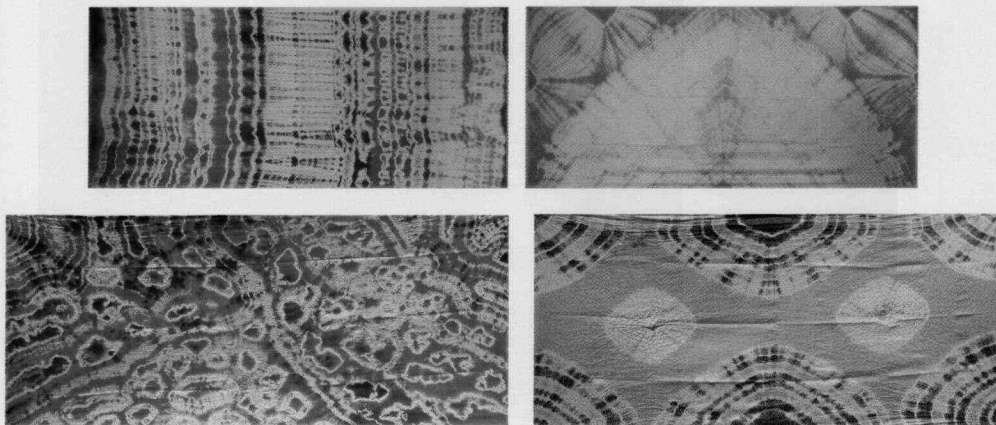
- การทดสอบความคงทนต่อการซักเบื้องต้น

-

จากงานบริการวิชาการแก่สังคมเป็นพันธกิจที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก นอกจากจะเป็นการให้ความรู้และทำประโยชน์ต่อชุมชนแล้วยังเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตในด้านการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติโดยการใช้ความรู้จากการเรียนมาเชื่อมโยงและบูรณาการลงสู่ภาคปฏิบัติบนฐานชุมชน ได้จัดการอบรมองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชุมชน สำหรับนักเรียน นักศึกษา ประชาชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพสำหรับประกอบธุรกิจ เป็นการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน และงานวิจัย รวมทั้งนำผลการดำเนินการไปปรับปรุงในกิจกรรมการเรียนการสอนและงานวิจัยต่อไป อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความรู้จากการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

การวิจัย

ชื่องานวิจัย เรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้ามัดย้อม โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพงบประมาณเงินรายได้ ปี พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ชื่องานวิจัย เรื่องการออกแบบและพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ(มัดหมี่) ด้วยสีธรรมชาติจากเปลือกกะลามะพร้าว โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพงบประมาณผลประโยชน์ ปี พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

สีจาก(เปลือก)กะลามะพร้าวแก่

ตารางเปรียบเทียบเทคนิคสีธรรมชาติในการย้อมสีธรรมชาติจาก(เปลือก)กะลามะพร้าว

(เปลือก)กะลามะพร้าว ไม่ใช่สาร น้ำขี้เถ้า น้ำปูนใส น้ำสารส้ม โคลน สนิมเหล็ก

ช่วยย้อม

มะพร้าวอ่อน

มะพร้าวแก่

ผ้าฝ้ายทอมือ (มัดหมี่) ลายขนนก

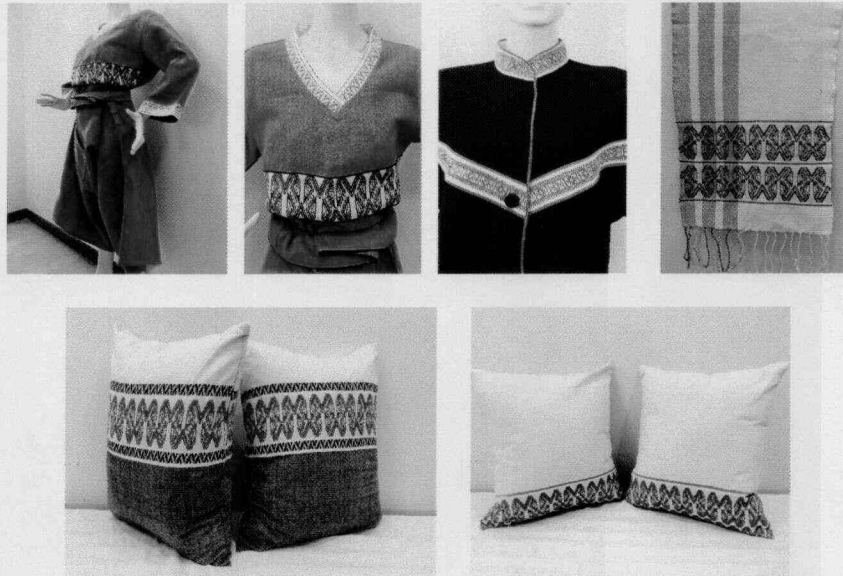

ผ้าฝ้ายทอมือ (มัดหมี่) ลายปลั่งใจ

ชื่องานวิจัย เรื่องการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอชุมชนสู่อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม
ภายใต้โครงการ พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างครบวงจร เรื่องโครงการวิจัยการพัฒนาลวดลาย
ผลิตภัณฑ์ต้นแบบผ้ามัดย้อมด้วยการย้อมจากสีธรรมชาติ สนับสนุนทุนวิจัยโดยสถาบันพัฒนา
อุตสาหกรรมสิ่งทองบประมาณผลประโยชน์ ปี พ.ศ. 2555

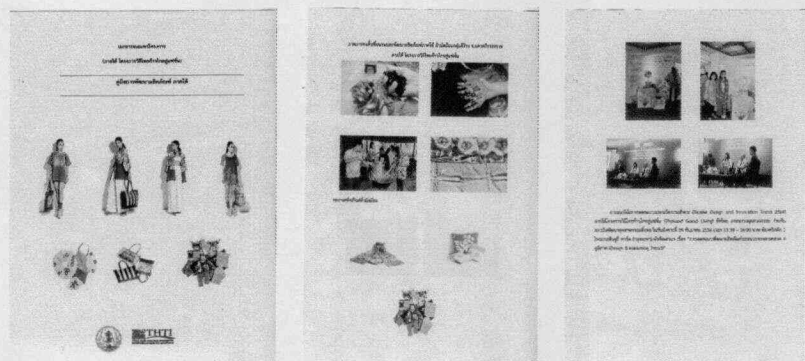

ชื่องานวิจัย เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัด
อุทัยธานี โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
งบประมาณเงินรายได้ ปี พ.ศ. 2557

วิจัยนำไปใช้ประโยชน์

- เป็นที่ปรึกษาและดำเนินงานในโครงการวิถีไทยก้าวไกลสู่แฟชั่น (Thailand Grand living)
กิจกรรม การยกระดับการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเชิงสร้างสรรค์ ให้กับสถาบัน
พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในฐานะนักออกแบบพัฒนาภาคใต้

ประเภทของกิจกรรม

ฝึกอบรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภาคใต้ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ผ้ามัดย้อมของกลุ่ม
คีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มทอผ้าบ้านในเขา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คลินิกเทคโนโลยีเครือข่าย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

-ดำเนินโครงการคลินิกเทคโนโลยีของกระทรวงวิทยาศาสตร์ ในโครงการการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการย้อมสีเส้นฝ้ายด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

-ดำเนินโครงการคลินิกเทคโนโลยีของกระทรวงวิทยาศาสตร์ ในโครงการการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการย้อมสีเส้นฝ้ายและการมัดย้อมผ้าทอด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การนำความรู้จากการบริหารวิชาการใช้ในการเรียนการสอน

1. วิชาการออกแบบสวดลายผ้าด้วยเทคนิคการย้อมสี นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

การบูรณาการการเรียนการสอน

วิชาการออกแบบสวดลายผ้าด้วยเทคนิคการย้อมสี นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

- จัดการเรียนการสอนในเรื่องการย้อมสีธรรมชาติ
 - จัดการเรียนรู้เรื่องการมัดย้อมสีธรรมชาติ
- งานมัดย้อม

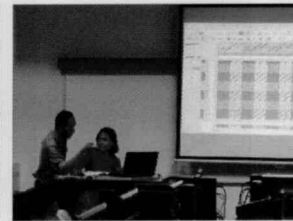
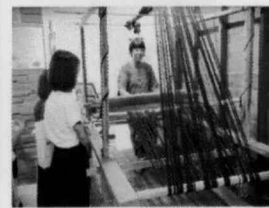
งานบาติก

2. วิชาหัตถกรรมสิ่งทอไทย นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ การบูรณาการการเรียนการสอน

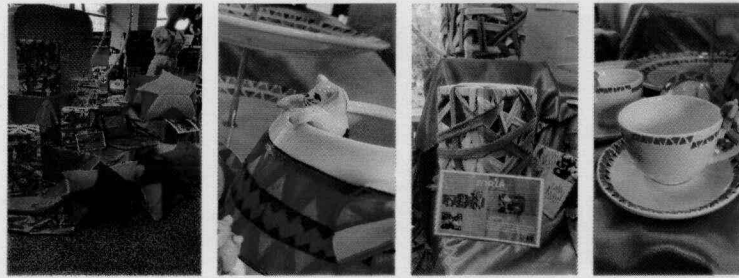
วิชาหัตถกรรมสิ่งทอไทย นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

- ศึกษาดูงานศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และศูนย์ศิลปาชีพพระหว่าประเทศเพื่อศึกษางานด้านหัตถกรรมไทย
- และงานสิ่งทอไทยรวมทั้งการออกแบบประยุกต์ลวดลายผ้าไทยด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ออกแบบงาน และผลิตผลงานไทย 4 ภาคโดยแสดงถึงอัตลักษณ์ไทย

บูรณาการสร้างผลงาน

3. วิชาโครงการออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- นักศึกษาจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับงานย้อมสีธรรมชาติและการมัดย้อมสีธรรมชาติ

การย้อมสีกาแฟ

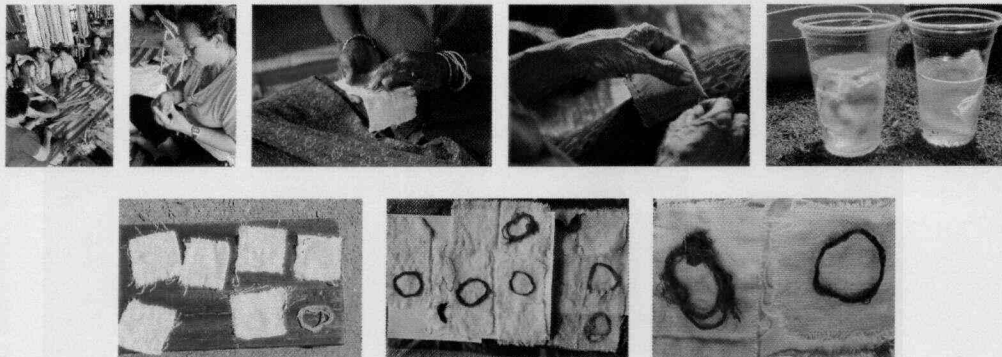

การมัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกมะม่วง

การทำบาติกย้อมสีจากยางกล้วย

4. วิชาวิเคราะห์และทดสอบ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- จัดการองค์ความรู้ชุมชนในการทดสอบความคงทนของสี

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โครงการจุลกลิน วัดทัพคล้าย ตำบลทัพหลวง จังหวัดอุทัย (โครงการประจำปีของทางคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ) โดยคณาจารย์และนักศึกษาเข้าร่วมดำเนินโครงการอาทิ กระบวนการปั่นฝ้าย เตินเครือ กระบวนการย้อมสีธรรมชาติและกระบวนการตัดเย็บเป็นการบูรณาการศาสตร์ทั้ง 3 สาขาวิชาร่วมบุญเป็นประจำทุกปี

ตัวชี้วัดเป้าหมายผลผลิต

เชิงปริมาณ

- ผู้เข้าร่วมโครงการ.....40.....คน / เล่ม //(หน่วยนับเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายของโครงการ)
- จำนวนครั้งที่ดำเนินโครงการ.....1.....ครั้ง
- จำนวนการจัดอบรมและสัมมนา.....1.....เรื่อง
- จำนวนเผยแพร่ความรู้บริการวิชาการ.....1.....ครั้ง

เชิงคุณภาพ

- ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น (ร้อยละ).....100.....
- ความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการในกระบวนการให้บริการ (ร้อยละ).....100....

เชิงเวลา

- วัน/เดือน/ปี ที่จะดำเนินโครงการ.....เดือนกุมภาพันธ์
- โครงการแล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด (ร้อยละ).....100.....

เชิงค่าใช้จ่าย.....2,262.50.....บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาจัดทำธุรกิจ สร้างรายได้ใหม่ให้ชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม
- มีผู้ประกอบการเกี่ยวกับออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมรายใหม่เพิ่มขึ้น

การติดตามประเมินผล

ภายหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยประเมินจากผลการปฏิบัติงาน และประเมินผล การนำองค์ความรู้ ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์จริงในการผลผลิตผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ในชุมชน และรายงานผลการดำเนินโครงการ

สรุปผลการประเมินรายงานโครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น

- 1.โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย
- 2.ผู้เข้ารับการถ่ายทอดได้รับองค์ความรู้โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาด
- 3.ผู้เข้ารับการให้บริการวิชาการ , การให้บริการวิชาการรับใช้สังคมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นมีความตั้งใจและสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้จริง เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

กลุ่มอาชีพกระทู้ล้ม ตำบลดงกระทู้ล้ม อำเภอสว่างพรวน จังหวัดนครปฐม ยังขาดการเรียนรู้ในเรื่องของการเลือกใช้วัตถุดิบที่ให้สีจากธรรมชาติ และการใช้สารมอร์แดนท์ในท้องถิ่นที่สามารถให้ได้เฉดสีที่มีความหลากหลายจากผลการดำเนินการโครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น

แนวทางแก้ไขปัญหา

จากผลการดำเนินการโครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย พบว่า กลุ่มอาชีพกระทู้มล้ม ตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จากเดิมขาดความชำนาญและประสบการณ์ในการนำพืชและวัตถุดิบมาใช้ในการย้อมสี กลุ่มชุมชนได้เห็นความสำคัญของการย้อมสีธรรมชาติให้ได้มาตรฐานเพิ่มมูลค่าในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม ผลจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีกลุ่มชุมชนให้ความสนใจนำองค์ความรู้ไปในการพัฒนางานจริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนา เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น สามารถผลิตสินค้าในเชิงพาณิชย์และมีความต้องการในการต่อยอดองค์ความรู้เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มมูลค่างานที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาดเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการดำเนินการโครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย พบว่า กลุ่มอาชีพกระทู้มล้ม ตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ต้องการพัฒนาเทคนิคลดเวลาในผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมจากใช้สีธรรมชาติอีกในปีต่อไป

สรุปองค์ความรู้ในการบริการวิชาการรับใช้สังคม

ชื่อโครงการ โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คณะดำเนินงาน

นางภัทรานิษฐ์ สิทินพันธ์

กรรมการ

นางสาวนิภา ทองเนื้อแปด

โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น

กลุ่มอาชีพกระทู้มล้ม ตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ภัทรานิษฐ์ สิริอินพพันธ์

คำนำ

กลุ่มอาชีพกระทู้มล้ม ตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม นายกเทศบาลเมืองกระทู้มล้มได้เล็งเห็นความสำคัญได้จัดตั้งกลุ่มงานสร้างงานให้ชาวบ้านกลุ่มมัดย้อมเป็นกลุ่มหนึ่งที่ตั้งขึ้น โดยเทศบาลเมืองกระทู้มล้มได้รวมกลุ่มชาวบ้าน 30 คน เพื่อช่วยเหลือชุมชนในการสร้างงาน สร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของครอบครัว

ซึ่งปัจจุบันกลุ่มอาชีพกระทู้มล้มได้จัดทำผลิตภัณฑ์จำหน่าย อาทิ ผ้ามัดย้อม ผ้าฝืน ผ้าบาติก ฯลฯ จากการดำเนินโครงการที่ผ่านมากลุ่มอาชีพกระทู้มล้ม มีความต้องการให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จัดดำเนินงานอบรมเพิ่มเติม อาทิ การพัฒนาลวดลายผ้ามัดย้อม พัฒนาผลิตภัณฑ์การวางลายและการย้อมสี ธรรมชาติ (เพิ่มเติม) เป็นต้น จากความต้องการเสนอแนะดังกล่าวที่ทางกลุ่มมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น เนื่องจากในสังคมปัจจุบันหันมาสนใจสีธรรมชาติมากขึ้น และต้องการเรียนรู้การย้อมสีธรรมชาติให้เกิดความชำนาญเพื่อการสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนกับให้สมาชิกกลุ่มอาชีพกระทู้มล้ม ซึ่งชุมชนสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง จำนวนผู้เข้าอบรม 40 คน โดยมีอาจารย์ ครู ผู้สนใจและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏฯ เข้าร่วมโครงการโดยเน้นองค์ความรู้การพัฒนาลวดลายผ้ามัดย้อมและเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติ ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการนั้น กลุ่มอาชีพกระทู้มล้มก็ได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มัดย้อมจำหน่ายผ้ามัดย้อม เป็นต้น

สมมุติฐานในการดำเนินโครงการ

“การย้อมสีธรรมชาติ” นับว่าเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญมากแขนงหนึ่งที่ได้ดำรงอยู่อย่างกลมกลืนในวิถีวัฒนธรรมผ้าพื้นบ้านมาอย่างยาวนานไม่ขาดตอน และการใช้เส้นใยธรรมชาติ การสร้างลวดลายให้ก่อเกิดเป็นผ้าพื้นบ้านอย่างมีเอกลักษณ์ในแต่ละกลุ่มชน หนึ่งในกรรมวิธีในการสร้างลวดลายบนผ้าที่รู้จักกันดีก็คือ “การมัดย้อม” ในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะโลกปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันอย่างสูง ซึ่งกระแสนิยมในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การลดการทำลายสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนหันมาตระหนักและใส่ใจอย่างจริงจัง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในเชิงสร้างสรรค์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมนับว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมประเภทหนึ่งที่สะท้อนให้

เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์เป็นศาสตร์ทางศิลปะอย่างหนึ่ง เอกลักษณ์ของผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติที่ได้มีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่คนรุ่นต่อๆมา การถ่ายทอดที่เกี่ยวกับด้านความรู้สึก ความภาคภูมิใจหรือรสนิยมสืบสานต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ทำอย่างไรให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติยังคงอยู่ แนวความคิดในการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์จึงเป็นเรื่องที่จำเป็น โดยอาจเกิดจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆได้แก่ รูปแบบ ลวดลาย สีเส้นของผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงแนวคิดในการสร้างแบรนด์ของตนเอง

ในปัจจุบันทั่วโลกตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและความเป็นพิษจากการใช้สังเคราะห์กันมากขึ้น สีที่ได้จากธรรมชาติ ซึ่งเป็นความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ สีแดงจากครั่ง ดอกคำฝอย สีนํ้าเงินจากต้นคราม สีเหลืองจากแก่นขนุน ขมิ้นชัน แก่นเข สีดำจากลูกมะเกลือ สีชมพูจากต้นฟาง สีจากเปลือกและแก่นเพกา สีเขียวจากใบหูกวาง เป็นต้น สีธรรมชาติได้จากพืชในส่วนของเปลือกไม้ ใบไม้ ลูกไม้ และรากไม้ ซึ่งจะมีกรรมวิธีในการย้อมแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดพืชและส่วนที่นำมาเป็นสีย้อม

วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ

จากความต้องการตามที่เสนอแนะของกลุ่มของกลุ่มอาชีพกระหุ่มล้มดังกล่าว ทางสาขาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่นจึงได้จัดทำโครงการให้บริการวิชาการรับใช้สังคมในโครงการอบรมระยะสั้น เน้นการนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและการแลกเปลี่ยนความรู้จากชุมชน เป็นโครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น จัดการอบรมองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชุมชน สำหรับ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นการสร้างศักยภาพสำหรับประกอบธุรกิจ เป็นการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน และงานวิจัย รวมทั้งนำผลการดำเนินการไปปรับปรุงในกิจกรรมการเรียนการสอนและงานวิจัยต่อไป เสริมสร้างความรู้และทักษะในการบริการวิชาการแก่สังคม โดยให้คณาจารย์ นักศึกษา บุคลากร และหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม อีกทั้งยังพัฒนาความรู้จากการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

ดำเนินงานฝึกอบรม โดยมีรายละเอียด เนื้อหาในการฝึกอบรม มีรายละเอียดดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับผ้าเริ่มจากการเตรียมผ้าก่อนย้อมและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสีและสาร

ช่วยติด

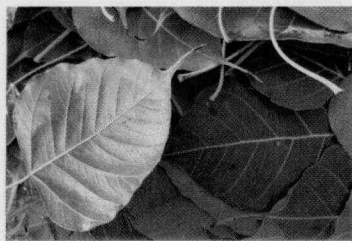
2. หลักการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อม เริ่มจากการออกแบบลวดลาย การวางลายผ้าในผลิตภัณฑ์ และการมัดลวดลายผ้าในลักษณะต่าง ๆ

3. ศึกษาการเรียนรู้พืชที่ให้สีในท้องถิ่น ได้แก่ ผล ใบ เปลือก เมล็ด ที่ใช้ในการย้อมสี (เน้นท้องถิ่น) ได้แก่ ฝาง ใบโพ ขมิ้นสด หมากพลู รวมทั้งกระบวนการย้อมสีธรรมชาติในแต่ละประเภท

4. การทดสอบผ้าหลังการย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น โดยทำการทดสอบความคงทนต่อการซักเบื้องต้น

โดยคำนึงถึง

ด้านคุณภาพ : การเลือกใช้สี และกำหนดเฉดสีที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดใช้วัสดุที่ใช้ในการย้อมสีและเฉดสี

ด้านประโยชน์ใช้สอย : การวางแผนเป็นกระบวนการทางความคิดอย่างเป็นระบบขั้นตอน
การออกแบบลวดลาย การวางลายต้องมีการกำหนดลวดลายก่อนนำมาเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นวิธีช่วย
สร้างความโดดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์

ด้านรูปแบบ : พัฒนาการการทำผ้ามัดย้อมด้วยสีย้อมธรรมชาติมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์

ต้นแบบ

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินการโครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น กลุ่มอาชีพกระทุ้มลัม ตำบลกระทุ้มลัม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม พบว่ากลุ่มชาวบ้านให้ความสนใจในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาตลาดลายบนผืนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ ผลจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีจึงทำให้ทางกลุ่มชุมชนให้ความสนใจที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้ไปต่อยอดและพัฒนางานผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติได้จริง สร้างรายได้ใหม่ให้ชุมชนเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้นและตอบสนองความต้องการของตลาดได้ รวมทั้งอาจมีผู้ประกอบการเกี่ยวกับการทำผ้ามัดย้อมด้วยจากสีธรรมชาติรายใหม่เพิ่มขึ้น

แนวทางการขยายผลดำเนินการ

ผู้เข้าร่วมโครงการอบรมโดยเฉพาะสมาชิกของกลุ่มอาชีพกระทุ้มลัม ตำบลกระทุ้มลัม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐมสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่นไปต่อยอด โดยผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตลาดลายบนผืนผ้ามัดย้อมด้วยเทคนิคการย้อมจากสีธรรมชาติ เป็นการส่งเสริมเพิ่มภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าผ้ามัดย้อมจากเดิมที่ใช้สีสังเคราะห์ รวมทั้งอาจมีพัฒนาขยายผลการอบรมในการต่อยอดองค์ความรู้เพิ่มเติมทางด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติที่มีคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของตลาดเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนในอนาคต

